

פירוש
על
ספר
נחום

פרק ג'

- פסוק א' - חבקוק התפלל לד' על השגיאה שיצאה מתחת ידו שהתרעם על ד'. וגם חוזר לשבחו.
- פסוק ב' - ד'. שמעתי ממך בנבואה על הגלות הארוכה שתהיה לישראל, ופחדתי איך יוכלו להתקיים כל כך הרבה זמן בין הגויים. לכן אני מתפלל אליך, עם ישראל שהם פעולתך, בתוך שנים אלו של הגלות תחיה אותם, ותודיע להם שאף בזמן הגלות שאתה כועס עליהם, מ"מ אתה מרחם עליהם עדיין.
- פסוק ג' - עכשיו מפרט טובות ד'. וכך הוא אומר: אלוקים הגיע מצד דרום כשבא ליתן את התורה לישראל הכוונה מש"כ בפ' וזאת הברכה "וזרח משעיר למו", וד' שהוא קדוש לנצח, בא מהר פארן, כמש"כ שם "הופיע מהר פארן", השמים התכסו בהוד (יופי) ד', הכוונה ללפידים שהיו במתן תורה, והזוהר שלו מילא את הארץ, כי הלפידים האירו את השמים והארץ.
- פסוק ד' - הנוגה (הארה והזריחה) שהיה שם היה כאור של שבעת ימי בראשית, הוא מש"כ בתורה "ומראה כבוד ד' כאש אוכלת בראש ההר", קרני ההוד שקרנו פניו של משה קבל בסיני מיד ד'. ושם גילה לעם ישראל את החוזק שלו זו התורה, שהיתה מוחבאת ומוסתרת אצלו. (חביון עוזו).
- פסוק ה' - מלפני ד' יצא דבר (מגיפה) לאלו שמתו במדבר (מתי מדבר), וכופל הדברים בלשון שונה, ובגללו (לרגליו) יצא חולי ששורף אותם והיא קדחת. (רשף).
- פסוק ו' - הארון עמד בגלגל י"ד שנה עד שכבשו הארץ וחלקוה במידה (עמד וימודד ארץ), מיד שהארון נראה בארץ קפצו הגויים ממקומם, הנביא ממשיל את מלכי כנען להרים חזקים שקבועים מימות עולם, ואת השרים לגבעות, וכן הוא אומר: התפוצצו הררי עד, כלומר מלכי כנען הוכנעו ונשברו, התכופפו (שחו) השרים שהם דומים לגבעות עולם, מהלכי העולם כולו ביד ד' יתברך (הליכות עולם לו), ועושה כרצונו להשפיל ולרומם.
- פסוק ז' - הנביא מספר על גבורת ד' שעשה במלחמת כושן רשעתים ע"י עתניאל בן קנז, וגם על מלחמת גדעון עם מדין, במקום (תחת) שהיו אהלי כושן רשעתים, ראיתי און, כלומר ראיתי שהם אוהלים שאין להם קיום. כי ד' הקים את עתניאל בן קנז להפיל את האוהלים. האוהלים שעשויים מיריעות ע"י מדין חרבו ע"י גדעון.
- פסוק ח' - מזכיר את בקיעת הירדן ואת בקיעת ים-סוף, וכך הוא אומר בלשון מליצה: האם ד' כעס על הנהרות, שהרי ראינו שהירדן נבקע, והאם כעס על הים, שהרי אנו רואים שים-סוף נבקע, בגלל שפרעה ועבדיו רכבו על הסוסים והמרכבות להלחם בנו, רכב ד' כביכול על סוסיו ומרכבותיו, ועשה לנו ישועה.
- פסוק ט' - גלית את גבורתך (קשתך), כדי לקיים את השבועה שנשבעת לאבותיהם לתת את הארץ למטות (שבטי) ישראל, שבועה זו נצחית ואמיתית (אומר סלה). וכדי שיתקיימו ולא ימותו במדבר, הבקעת בסלע לתת להם מים במדבר כמו נהר.
- פסוק י' - ההרים שנחלי ארנון ראוך ד' ופחדו ממך ונדבקו זה בזה (והגויים שהתחבאו בהרים נמחצו למוות), מרוצת מי הבאר (זרם מים) עברה בין ההרים והעלה אברים של הרוגים לגלות הנס לישראל. עומק מי הבאר השמיע קולו לפרסם הנס. רוממות יד ד' נתרומם עד למעלה.
- פסוק י"א - במלחמת יהושע עם המלכים. השמש והירח עמדו במדור שלהם הוא השמים, יהושע עם ישראל הלכו לאור חיצו ד'. ועל פי הארת ברזל החנית, הכוונה היא שהיו שם ברקים עם אבני ברד שהשליך ד' על הגויים.
- פסוק י"ב - בכעסך על ז' אומות צעדת עליהם בארץ, בכעסך דשת אותם כמו שדשים תבואה.
- פסוק י"ג - כמו שיצאת להושיע עמך כשהכנסתם לארץ, כן תושיע אותם לעתיד ע"י משיח בן דוד, ותשבור את הראש של חיילי הרשע גוג, תגלה את היסוד שלהם עד הצואר, (מהיסוד עד הצואר) כוונתו בתיבת צואר לחוזק. כלומר כל שריהם ומלכיהם, (מהקטן עד הגדול).

במקלות של גוג ומגוג עצמם ונקב את ראשם ע"י שונעטה בהם מהומה ויהרגו איש את רעהו ואומר כו"ק
היינו שבאו להלחם על ירושלים, הם חנו סביבות ירושלים בעיר שהיא פרוזה בלי חומה. אותם שבאו עלי
ברוח סערה לפזרני בין הגוים. שמחתם כמו שמחת המצרים שחשבו לאכול את ישראל, לפי שחשבו שאין ד'
רואה ומשגיח.

- פסוק זה מדבר על מצרים, עם העננים דרכת על המצריים בים, (מכנה את העננים במליצה "סוסים"), ובערימות מים רבים נלחמת בהם ואיבדתם.

- פסוק ט"ז
- אומר הנביא: שמעתי בנבואה הצרה שתהיה לישראל ביום בא גוג. ולבי (שבתוך הבטן) רעד, ולקול השמועה הרעה רעדו שפתי ונדבקו זה לזה, מרוב צער, אפילו העצמות שהם קשים ירקבו, ובמקומי בו אני נמצא אני מזדעזע, חשבתי שבאתי לארץ למקום מנוחה, והנה באה צרה, הצרה היא שגוג עולה עם גבורי חייליו על ירושלים.

- פסוק ט"ז
- הנביא מתאר איך שכל העמים שבאים להלחם על ירושלים עם גוג ומגוג לא תהא להם הצלחה אלא יהרגו, והנשארים ימותו באופן שיפלו איבריהם כמבואר בספר זכריה פרק י"ד, אך אומר הכל בדרך משל, התאנה לא תפרח, לא צמחו ענבים בגפנים, פרי הזית כחוש, שדות התבואה לא הצמיחו מאכל, הצאן נכרת מהמקום שהוא כלוא (סגור) היינו בדיר, ואין בקר ברפתים.

- פסוק י"ז
- כשיכלו גוג ומגוג ישמח ישראל בישועת ד', ויגילו בישועת ד' המושיעם.

- פסוק י"ח
- אע"פ שעם ישראל יש לו מעט חיילים, ד' יהיה להם במקום חיילים רבים, וד' ישים את רגליהם שיהיו קלים לרוץ ולרדוף אחרי האויבים כמו איילות, ועל המקומות הגבוהים ידריך אותי כיצד לרדוף שם אחרי האויבים, אע"פ שאיני מנוסה בזה, תפילה זו מוסר חבקוק ללויים שמנצחים על השיר בביהמ"ק במנגינה המיוחדת שייחד עבור תפלה זו.

- פסוק י"ט